

Postcovid

Privaat geld moet onderzoek naar postcovid redden

Opnieuw nemen patiënten en wetenschappers het voortouw, nu het overheidsbudget voor onderzoek naar postcovid is opgedroogd. Vandaag presenteren ze plannen voor een onderzoeks- en innovatiecentrum, met privaat geld. ‘Je kunt geen onderzoekers werven met de belofte dat er misschien geld is tot volgend jaar.’

Door **Ellen de Visser**

Vrijdagmiddagexperimenten, noemt de Amsterdamse immunoloog Jeroen den Dunnen ze: interessante ideeën waar geen onderzoeksbudget voor is, die wetenschappers alleen kunnen proberen door zelf geld bij elkaar te schrapen. Een paar jaar geleden kwam hij met zijn Utrechtse collega Niels Eijkelkamp op het idee om muizen te injecteren met antistoffen van postcovidpatiënten. Financiering was er niet, toch zetten ze door, ‘en kijk waar het ons heeft gebracht’, zegt Den Dunnen.

De muizen kregen postcovidklachten, voor het eerst was er een mogelijke oorzaak gevonden van een ziekte die alleen al in Nederland zo’n half miljoen patiënten heeft getroffen. ‘Doorbraken komen soms echt van die vrijdagmiddagen’, zegt Den Dunnen, die inmiddels betrokken is bij een onderzoek om die antistoffen uit het bloed van patiënten te filteren (waarvoor wel geld beschikbaar kwam).

Juist het postcovidsyndroom, met zijn tweehonderd mogelijke symptomen en met subgroepen van patiënten bij wie allemaal wat anders aan de hand is, kan niet zonder dat soort dwarsdenkerij, bedoelt hij: wetenschappers met vernieuwende ideeën moeten de kans krijgen om die te toetsen. Maar in plaats daarvan zag hij de afgelopen tijd juist collega’s afhaken. Oorzaak: gebrek aan geld.

Het door de overheid gefinancierde onderzoeksprogramma loopt over ruim een jaar af, de ruim 40 miljoen euro die beschikbaar was, is uitgegeven en er is nog geen zicht op verlenging. Zo dreigt een onderzoeksveld dat vijf jaar geleden in allerijl tot stand kwam in rap tempo leeg te lopen.

Den Dunnen: ‘Het vakgebied bestond niet, er was geen medisch specialisme dat onderzoek deed naar postcovid en andere postacute infectieuze syndromen. Gepassioneerde artsen en wetenschappers met uiteenlopende expertise zijn bij elkaar gaan zitten en dat was nodig, want er is bij patiënten niet één simpel mechanisme in het lichaam ontregeld. Die werkwijze blijkt nu een risico: nu de geldstroom opdroogt, gaat iedereen terug naar zijn eigen vakgebied. De longarts naar de afdeling longgeneeskunde, de viroloog naar de afdeling virologie.’

Terwijl er nog helemaal geen remedie voor de ziekte is gevonden. ‘Als we nu opgeven’, zegt hij, ‘zijn alle investeringen voor niets geweest, dan gaat alle kennis die we hebben opgedaan verloren.’

Daarom slaan artsen, wetenschappers en patiënten opnieuw de handen ineen. De Stichting Long Covid, vier jaar geleden opgericht om biomedisch onderzoek te financieren, kondigt vandaag de plannen aan voor een onderzoeks- en innovatiecentrum, dat vooralsnog draait op particulier geld.

De stichting heeft alvast aan zeven wetenschappers uit Amsterdam, Rotterdam en Utrecht een structureel budget toegelend van 100 duizend euro per jaar. Als de financiën dat toelaten, volgen er meer. Daarmee blijven ze behouden voor het onderzoeksveld en kunnen ze vernieuwend vrijdagmiddagonderzoek doen. Immunoloog Den Dunnen is aangesteld als wetenschappelijk onderzoeksleider.

ZELF KAR TREKKEN

Drie jaar geleden bracht de stichting tientallen artsen en wetenschappers uit zes academische centra bijeen die met privaat geld onderzoek konden gaan doen. De initiatiefnemers wilden toen niet langer wachten op overheidssubsidies en besloten zelf alvast de kar te gaan trekken. Nu doet zich dezelfde situatie voor, zegt oud-gynaecoloog Annelies Bos, die samen met ondernemer Ellen Bark-Lindhout de stichting oprichtte.

Initiatiefnemers van het nieuwe onderzoeks- en innovatiecentrum, Jeroen den Dunnen, Annelies Bos en Ellen Bark.

De Gezondheidsraad adviseerde de minister dit voorjaar om een langlopend onderzoeksprogramma op te zetten. In de brief die minister Sophie Hermans van Volksgezondheid in juni naar de Kamer stuurde, staat dat eerst de ‘kennishiaten’ in kaart moeten worden gebracht en dat overzicht is er pas eind volgend jaar. Mocht de minister dan opnieuw geld beschikbaar stellen (en dat is nog niet zeker) dan kunnen onderzoekers op zijn vroegst in 2029 weer aan de slag, zegt een woordvoerder van ZonMw, die de subsidies namens het ministerie verstrekt.

‘Logisch dat afdelingshoofden in ziekenhuizen hun artsen en wetenschappers nu terugroepen’, zegt Bark-Lindhout. ‘Zij hebben ook een soort bedrijf te runnen. Je kunt geen onderzoekers werven met de belofte dat er misschien geld is tot volgend jaar, misschien ook niet. Er moet een langetermijnbeleid komen.’

DONATIES

Annelies Bos ontvangt thuis, aan de keukentafel van haar woning in de buurt van Utrecht. Op 2 maart 2020 liep ze corona